

Rozdíl ve zvládání stresu ve vztahu k self-efficacy mezi profesionálními a amatérskými hráči házené

Úvod:

V této studii byla data získaná v rámci bakalářské práce podrobena dodatečné statistické analýze pomocí multivariační analýzy rozptylu (MANOVA), při níž byly k hodnocení multivariačního efektu využity testy Wilksovy lambdy a Hotellingova T^2 . V bakalářské práci byli hráči házené rozděleni do dvou skupin podle úrovně soutěže, ve které působili. Hráči 1. a 2. ligy byli zařazeni do skupiny amatérů, zatímco hráči nejvyšší soutěže (Extraligy) tvořili skupinu profesionálů.

Teoretické ukotvení:

Autoři studie (Ruiz-Esteban et al., 2020) zkoumali psychologické profily hráček fotbalu na profesionální a amatérské úrovni. Autorům studie výsledky ukázaly, že amatérské fotbalistky pociťovaly méně stresu než jejich profesionální protějšky. V diskuzi autoři uvádějí, že toto zjištění může být způsobeno tím, že amatérské hráčky jsou méně ovlivněny potencionálními hrozbami. Myšleno je to tak, že jsou méně sledovány jejich chyby a nemají takový dopad.

Další studie tvrzení z předešlého odstavce podporuje. Tedy tvrdí, že amatérští sportovci pociťují menší celkový stres. Naopak u profesionálních sportovců je míra stresu vyšší z důvodu větších požadavků na výkon. Za to však profesionálové mají lepší přístup k tréninku technik pro zvládání stresu, a tak mají vybudované lepší copingové strategie (Olmedilla et al., 2018).

Z výše uvedeného vyplývá, že by profesionální sportovci měli pociťovat více stresu, a proto, i díky lepší dostupnosti mentálního tréninku, by měli volit lepší strategie zvládání stresu.

Studie Bunford & Milošević, (2023) uvádí self-efficacy jako prediktor úspěšnosti. Autoři ve studii zkoumají vliv self-efficacy a copingových stylů. Vysokou míru pozitivní korelace autoři uvádějí u self-efficacy s problémově zaměřenými copingovými strategiemi. U copingových strategií zaměřených na emoce uvádí autoři negativní korelaci se self-efficacy. V diskuzi autoři studie zmiňují, že při výběru sportovců do profesionálních týmů by se měl dbát důraz na preferované copingové styly, které mohou predikovat jejich self-efficacy, a tak i jejich úspěchy a spokojenost.

Tato studie si bere za cíl zkoumat rozdíly vztahu self-efficacy a pozitivních strategií zvládání stresu u profesionálních a amatérských hráčů házené. Pro pozitivní strategie zvládání

stresu máme k dispozici data z dotazníku SVF-78 a k self-efficacy data z Dotazníku obecné vlastní efektivity (DOVE). Mohli byste si pomyslet, že je to velmi úzce zaměřené a bude složité najít data z výzkum. Avšak máme tu výhodu, že se tomuto tématu již věnoval nejmenovaný student z Univerzity Palackého v Olomouci ve své bakalářské práci. Ten ve své práci zjistil, že self-efficacy a pozitivních strategie zvládání stresu korelují s hodnotou $r(68) = 0,44$; $p < 0,001$. Zároveň je ve zmíněné práci alternativní hypotéza, že Profesionální hráči házené skórují výše v Pozitivních strategiích (POZ) dotazníku SVF-78 než amatérští hráči házené. **Výsledky $t(68) = -0,784$; $p = 0,218$; $d = 0,189$ naznačují, že bychom ani my nemuseli vysvětlit většinu variability statusem hráče.**

Pro naše účely jsme použili data ze zmíněné bakalářské práce obsahující 70 záznamů, kde bylo 40 profesionálů a 30 amatérů, z čehož 95 % všech respondentů je ve věkové skupině 18–25 let.

Práce s daty:

K analýze dat byla využita metoda vícerozměrné analýzy rozptylu (MANOVA), v jejímž rámci jsme na data aplikovali také Hotellingův test pro dva nezávislé výběry. Tuto metodu jsme si vybrali, protože pracujeme s dvěma závisle proměnnými, které společně s nezávisle proměnnou uvádíme níže.

Závisle proměnná:

- Skóre pozitivních strategií zvládání stresu z SVF-78
- Skóre z Dotazníku obecné vlastní efektivity (DOVE)

Nezávisle proměnná:

- Status hráče (amatér X profesionál)

Abychom zjistili, zda závisle proměnné můžeme vysvětlit pomocí regresoru status hráče, provedli jsme nejdříve Wilksův test pro celý model. Wilksův test slouží k ověření statistické významnosti a jeho ukazatelem je Wilksova lambda. Tyto hodnoty jsou zobrazeny v Tabulce 1. Na základě výsledků můžeme konstatovat, že **proměnná status hráče není schopna vysvětlit statisticky významné množství celkového rozptylu, který sdílí závisle proměnné skóre pozitivních strategií z SVF-78 a skóre DOVE.**

Tabulka 1: Wilksův test

Regresor	Wilksova λ	Testová statistika F	P hodnota
Status hráče	0,95	1,89	0,16

Dále jsme na data aplikovali již zmíněný Hotellingův test, abychom zjistili, zda se vztah self-efficacy a pozitivních strategií zvládání stresu liší u amatérů a profesionálů. Výsledek statistické analýzy **neukázal statisticky významný rozdíl**. Hodnoty Hotellingova testu jsou zobrazeny v Tabulce 2. V Tabulce 3¹ prezentujeme podrobnější výsledky, které by nám mohly prozradit, proč se nejedná o statisticky významný rozdíl – průměry, směrodatné odchylky a statistickou významnost závislých proměnných. Jak je z tabulky zřejmé „problémovější“ se zdají být pozitivní strategie zvládání stresu, kde již průměry napovídají a t-test potvrzuje, že se mezi skupinami nenachází signifikantní rozdíl. Naopak samotná škála DOVE naznačuje, že by mezi skupinami mohl být rozdíl, protože se p-hodnota pohybuje na hranici statistické významnosti. Graf 1 znázorňuje rozdíl vztahu self-efficacy a pozitivních strategií zvládání stresu mezi profesionálními a amatérským házenkáři.

Tabulka 2: Hotellingův test

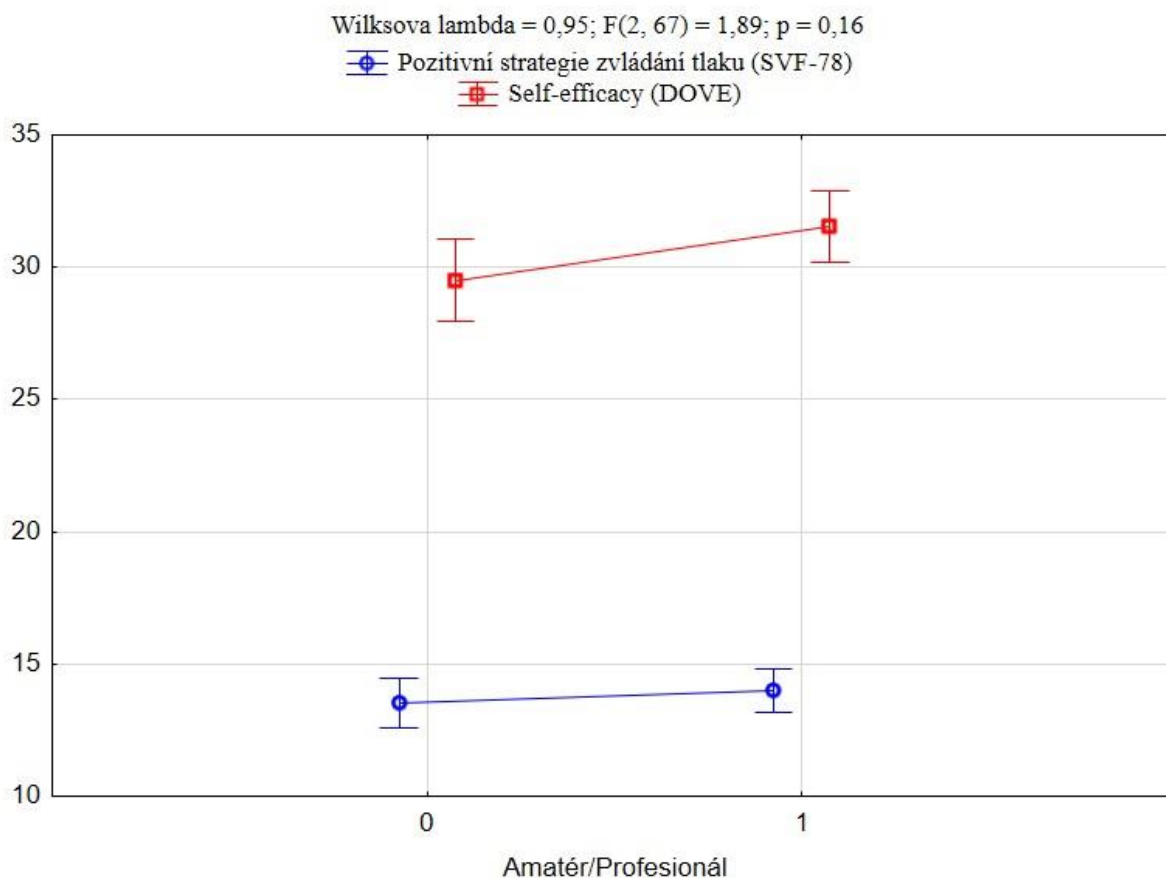
Hotellingovo T ²	Testová statistika F	P hodnota
0,06	1,89	0,16

Tabulka 3: Průměry, směrodatné odchylky a statistická významnost závislých proměnných

	M (1)	M (0)	t	p	SD (1)	SD (0)	F	p
POZ (SVF-78)	13,99	13,5	-0,78	0,44	2,42	2,79	1,32	0,41
DOVE	31,53	29,5	-1,96	0,05	3,77	4,9	1,69	0,13

¹ V Tabulce 3 a Grafu 1 znamená označení „(0)“ amatéry a „(1)“ profesionály.

Graf 1: Rozdíl vztahu self-efficacy a pozitivních strategií zvládání stresu dle statusu hráče²

Shrnutí:

V naší studii jsme zkoumali rozdíly v pozitivních strategiích zvládání stresu a self-efficacy mezi profesionálními a amatéřskými hráči házené. Nejprve jsme provedli Wilksův test, dále následoval test Hottelingův. Ukázalo se, že proměnná **status hráče nevysvětluje statisticky významné množství celkového rozptylu, který sdílí závisle proměnné (skóre POZ z SVF-78 a skóre self-efficacy z DOVE)**. Dále jsme se snažili zjistit signifikantní rozdíl mezi profesionály a amatéry v již zmíněných závisle proměnných. **Rozdíl mezi skupinami se však neprokázal jako statisticky významný**, což je popsáno a prezentováno pomocí Tabulky 2, 3 a Grafu 1. Pro statistickou významnost jako problémové se jeví skóre v pozitivních strategiích zvládání stresu, kde je rozdíl mezi skupinami zanedbatelný. Rozdíl skupin samotného self-efficacy z dotazníku DOVE se nachází na hranici statistické významnosti. **Status hráče,**

² V Tabulce 3 a Grafu 1 znamená označení „(0)“ amatéry a „(1)“ profesionály.

tedy to, zdali je hráč profesionál či amatér nevysvětluje v našem případě rozdíly na škále pozitivních strategií zvládání stresu a self-efficacy.

Zdroje:

- Data a další informace o této zprávě jsou dostupné na adrese <https://dostal.vyzkum-psychologie.cz/stat4?i=658>.
- Ruiz-Esteban, C., Olmedilla, A., Méndez, I., & Tobal, J. J. (2020). Female Soccer Players' Psychological Profile: Differences between Professional and Amateur Players. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(12), 4357. <https://doi.org/10.3390/ijerph17124357>
- Olmedilla, A., Torres-Luque, G., García-Mas, A., Rubio, V. J., Ducoing, E., & Ortega, E. (2018). Psychological Profiling of Triathlon and Road Cycling Athletes. *Frontiers in Psychology*, 9, 825. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00825>
- Bunford, S., & Milošević, I. (2023). The predictive relationship between coping mechanisms and self-efficacy in <https://doi.org/10.22190/TEME230428039B> adolescent athletes. *TEME*, 623.